

Дякуєме і жєламе вшытко найліпше

Рік 2011 був найтяжшым за 20-річну екзистенцію нашой редакції главно зато, же Секція народностных меншын і етнічных ґруп приділила нам смішны дотації на интернетовы новинкы Академія русиньской културы в СР (наперек тому сьме выдали вшыткых 52 планованых чісел), Народны новинкы (выдали сьме тыж планованых 12 чісел) і Русин (выдали сьме 4 чісла рядны і єдно двойчісло). Нажаль, зо штирєх нашов редакціов предложєных проектів книжок, сьме не дістали дотацію ани на єдну з них!!! Таке ту іщі не было!!! Самособов, тото вшытко потвердив своїм підписом підпредседа влады СР Рудолф Хмел, якый одповідать за тот резорт. Але же нашы періодічны виданя пережыли і тот найтяжшый рік, зато хочу подяковати філантрамам, добродителям і інштитуціям: в першій ряді Штефанови Чепови з Торонта, Катедри україністичных штудій Тороньской універзіты і Інж. Міланови Мнягончакови з Гуменного. Щіро їм іщі раз дякуєме, і віримо, же зістануть нам вірны, подобно як і много іншых добродителів, котры нам хоць і меншыма частками фінанчно помогли, но вшыткых не мож в тій куртій статі спомянути, але їх мена были або іщі будуть опублікованы на сторінках нашых періодік. Дякуєме сердечно і вшыткым нам вірным читателям і дописователям і жєламе главно много здравя, родинного щастя і успіхів у роботі, коротко повіджено: вшытко найліпше, што собі і самы жєлатє.

Александр ЗОЗУЛЯК, шефредактор

Рік за нами, надії перед нами

Конець рока є часом біланцованя. Не мать значія вертати ся к тому, што є за нами. Мы, котры слїдуєме русиньскый рух, знаме яка є ситуація Русинів на Словеньску, што нас заболїло і што потїшыло. Много ся о тім поговорило і пописало.

Курте оцініня: словакізація продовжує, розвой русиньского школства стаґнує, позиція церковных представителів обидвох выходных церквей к Русинам ся не мінить, літурґічны обряды ся дале словакізують, фінансованя народностных активностей вообщє є недостаточне. Перейдуть тоты проблеми і до будучого 2012 року?! Правдоподобно гей, але будьме і оптимістами. Конечно ся дізнаме выслідкы списованя людей і віримо, же будуть про нас Русинів позітивны. В залежности од того в бівшій мірі будеме мочі адресовати нашы жаданя владным інштитуціям, але і церкви. Но мусимє быти і самы к собі нарочнішы і одповіднішы. Народностна меншына, котрой члєны ся отворено і сміло в бівшій кількості голосять к своїй народности, собі заслужать і мають підложено жадати дотримованя своїх народностных прав у сполочности подля світських, але ай Божых законів. Хвала Богу, же суть міджі нами активісты, священници і поєдны люде, котры суть охотны ся анґажовати і робити на благо Русинів. У часі, кідь пишу тоты рядкы, стоїме перед вольбама нового председа Русиньской оброды на Словеньску. По выданю тых Народных новинок уж будеме знати єго мєно. Хто бы ним не був, віримо, же буде робити на хосен далшого розви-

(Продовжіня на 2. стор.)

Умер бывший президент Вацлав Гавел

У віці 75 років умер експрезидент Чеськословеньска і Чеськой републикы, драматурґ, дісидент і боєвник за людьскы права – Вацлав Гавел. Гавел был бесспорно найзнамішым чеськым політиком.

Быв єдным із главных діятелів антикомуністичного руху в соціалістичнім Чеськословеньску, такой по „баршановій“ революції був у децембрі року 1989 зволений за президента Чеськословеньска. Президентом Чеськословеньска був до юла 1992, в році 1993 Гавел ся став главов уж самостатной Чеськой републикы. Президентом той країны був до року 2003. Послїдній раз Гавел выступив перед людми пару днів перед смертєв, кідь в главнім місті ЧР ся стрїтив з далайламом. Гавел був єдным із сполуавторів маніфєсту „Харта-77“, по єго публікації комуністичный режим одсудив Гавла на арешт. За бой за слободу, демокрацію і плуралізм був пару раз пропонованый на Нобєлову ціну за мір.

Вацлав Гавел заспав вічным сном 18. децембра 2011. Тисячі людей і визначных політиків і особностей домашніх і заграничных одпровадили го до вічности 23. децембра 2011, коли в Чеській републиці і на Словеньску був выголошений день смутку.

- р -

Тото чісло виходить вдяка М. Мнягончакови а на поштовне приспів М. Семанчік

На мою справу, же про мізерну тогорічну підпору штату грозить, же перестануть виходити першы пореволучны русиньскы Народны новинкы, як єден із першых зарєаґовав Інж. Мілан Мнягончак із Гуменного, передплатитель і читатель наших новинок од самого їх зачатку. Пан Мнягончак підпорує много активіт, а нас тішить, же міджі нима є і русиньска преса. Тым ся проявив як свідомый Русин, котрому не є єдно, ці Народны новинкы будуть входити, або ні. За себе, за творців новинок і за вшыткых наших читателів, передплатителів і симпатизантів панови Мнягончакови дякуєме і віримо, же буде іншпіраціов про далшых свідомых Русинів, котрым лежить на сердцю судьба Народных новинок, а тым і забезпєчїня плураліты поглядів на русиньскы народностны проблемы.

Тыж щіро дякуєме нашому предплатителєви, читателєви і дописователєви Інж. Міланови Семанчікови з Тренчіна, котрый приспів на експедицію того чісла.

Наконець припоминаме, же хто хоче фінанчно підпорити виданя далшых чісел НН, може на наш банковый рахунок чісло 4012549760/7500 послати подля своїх можностей фінанчну частку, або зо заґраніча на рахунок ч.: IBAN: SK 76 7500 0000 0040 1254 9760, BIC: CEKOSKBX, на адресу банкы: Československá obchodná banka, робоčka Prešov, Hlavná 96, 080 01 Prešov, Slovensko, респ. тыж банковый шек, адресованый на Rusín a Ludové noviny, обчаньске здружіня, яке выдавать споминаны новинкы.

А. З.

Небо і Земля нынї торжествують
Ангєлы, люде весело празднують:
Христос родив ся, Бог воплотив ся,
Ангєлы співають, царїє вітають,
Поклон оддають, пастыріє грають,
Чудо, чудо повідаяють ...

Щастливы рождественны свята і благословєный новый рік своїм читателям, передплатителям і сполупрацовникам жычїть

Редакція

ТОТАЛІТА: Вольбы преседы РОС – споміджі єдиного кандідата

Русиньска оброда на Словеньску не познать і не хоче познати такы терміны, як **демократія** і **плуралізм**, она ся вернула до часів тоталітного режиму. Ведь ниякы демократічны вольбы, т. є. ани преседы Русиньской оброды на Словеньску (РОС), ся в сучасности не можуть реалізувати споміджі єдиного кандідата – бо то є тверда тоталіта! Зато ся „чудую“, же Владимир Противняк ся зась взяв кандідувати на функцію преседы РОС, котрого „на сміх“ называють „ігелітка“, бо місто того, жебы выступав з прінціпалныма приговорами на акціях, ходит з ігелітків і роздає презенты. Є то помылене і ганьба!!!

Але не о тім сьме хотіли говорити, але о тім, як ся му подарило зо своіма сукменівцями просадити клавзулу до сістематічно ся міняючих Станов РОС, же волений за преседу РОС може быти лем тот, кого запропонував послідній координачный выбор перед Сеймом РОС (послідній сейм був у Гуменнім 17. децембра 2011). Як мі повів Інж. Мілан Мнягончак з Гуменного, член РОС, позванку на спомянуте засіданя дістав, респ. нашов ей в домашній поштової схранці аж по скінчіню засіданя того орґану, але в копертці без поштової знамки, то значить: была му там шмарена лем в день засіданя або тісно по засіданю. Также „так ся дають шансы конкуренції“, або ліпше повіжено тоталіта не потребує конкуренцію, она сі выстачить із освіченима „кадрами“. І так ся стало „велике чудо“ – споміджі єдиного кандідата на преседу РОС на гуменьскім сеймі був зволений єдиний староновый пресед, який на тій функції, думам, „хотів бы зістати“ до своєї смерти, може ся му то і подарить за сучасного зложія челных представителів РОС. Лем сам бы сі мав усвідомити, же не мать способности на функцію преседы РОС. Зато „фалашно“ Інж. Міланови Мнягончак пропонував стати ся кандідатом на преседу підпреседу РОС Інж. Мірон Крайкович у маю того року, як ня інформовав М. Мнягончак, але потім „обернув ґерок, як є то обычайно в слабых лідрів!“ Дав му пропозицію, од котрой пізніше „одскочив“, бо і такы сучасны русиньскы „лідры“!

А. З.

Рік за нами, надії перед нами

(Закінчіння з 1. стор.)

тку русиньского руху і буде ся снажыти реалізувати права Русинів і презентувати їх статус і проблеми в сполоченьскім контексті СР, а то нелем на уровни культуры, фолклору, але і путів тых, які в політичній лінії як членове окремых партій сучасности сьме охотны ся анґажувати про свій народ, але і партій, котры мають і будуть мати у своїх програмах і вопрос народностной політики. Зато бы сьме мали барз добрі слідовати передволебну кампань і треба підпорувати тых, котры ся нас Русинів заставають і будуть нам охотны помагати.

Про мене є і то в наступнім році доводом к оптимізму і надії, к чому ний нам, вірним Русинам на Словеньску, помагать Господь Бог.

Др. Петро КРАЙНЯК, Пряшів

Ниякый замір, але неприємна технічна хыба!

Честованый Яне Грибе,

прочітав єм сі Твій фейтон під назвов *Негянебный шкандал?!* в InfoРусині ч. 18 – 19 / 2011 і був єм сам несподіваний з того, што ся стало – заміна авторів учебника *Літературна выхова про 7. класу про основны школы із навчалным языком русиньским і з навчанём русиньского языка*.

Як выдаватель вшыткых дотеперішніх учебників, при роботі над котрыма ся мі дотеперь ніч такого не стало, честно Ті хочю повісти, же о тій хыбі єм не знав. Зато ся Ті оправдую і дякую, же єсь холем у фейтоні „Шанія“, як пишеш, на тоту неприємну хыбу упозорнив, бо інакше бы єм на то ани не пришов. Думам собі але, же по довгорічній нашій сполупраці коректніше і честніше бы было, як бы сьме такы проблеми рішали особно. Або Ті пасує, респ. комусь другому, медіалізація праві такого характеру? Ведь хто дашто робить, тот мусить робити і хыбы, ништо з нас не є неомылный. Але вшытко ся дасть высвітлити, правда, кідь є на то охота з обидвох боков.

Іщі раз, Янку, за тоту хыбу ся оправдую Тобі і небогому Михалови Гирякови. Ты знаш, же Вашу зроблену роботу над учебниками собі високо ціню. І знову повторюю, же ту не був ниякый замір (чом бы єм то робив?), але **технічна хыба**, котра vznikла з того, же єм автоматічно за автора *Літературной выховы про 7. класу ОШ* увів Штефана Сухого, бо він був автором попередніх учебників *Літературной выховы – про 5. а потім і про 6. класу ОШ*. В тіражи нового учебника не є уведжене, же є то перше виданя, але друге перероблене виданя, на котрім єсь ся нияк не поділяв, бо языкову управу подля новых правил русиньского языка, котры были акцептованы Міністерством школьства СР в році 2005, зробив доц. ПгДр. Василь Ябур, к. н., якому за то щіро дякую. Але то лем так на марґо. Бо главный проблем є в тім, же і при дру-

гім переробленім виданю мали быти уведжены **первістны авторы** першого виданя з року 2003, т. є. Ты і М. Гиряк, яким іщі раз дякую, же сьте створили тот учебник.

Кідь єсь на хыбу упозорнив, такой єм тот проблем конзултовав з компетентныма особами (Мґр. Івета Кратка) на Міністерстві школьства, науки, баданя і шпорту СР у Братіславі, высвітлив єм, што ся стало і попросив єм од ній раду – як коректно вирішыти тот проблем. Одповідь была така, же то не є перший припад, стало ся то уж і в другых видавательствах, а же МШНБІШ СР такы проблеми не рішать – їх собі мусять самы міджі собов вирішыти выдаватель і автор. Наперек тому єм їй дав пропозицію, же вироблю самолепкы з правилныма менами і прізвісками авторів учебника і з уровни міністерства школьства жебы пожадала компетентных людей в складі учебників, абы мено неправилного автора учебника попереліпляли. Так істо до вшыткых школ, де ся учить русиньский язык і культура, єм охотный послати споминаны самолепкы і попросити учителів русиньского язык і літературы, жебы попереліпляли неправилне мено і прізвіско автора даного учебника. Также то были мої конкретны крокы, які єм зробив такой, як єм ся о проблемі дізнав.

А теперь бы-м був рад, як бы сьме могли дорішыти і другу часть проблему – окрема оправданя. Іде о компенсацію, звязану з шырінём „діла“? Прошу Тя, дай пропозицію. Кідь буде мудра, єм охотный як выдаватель ю акцептовати.

Тото писмо посылам окрема Тебе і до InfoРусина, де фейтон був опублікований. На основі тлачового закона тото періодікум бы высвітлюче писмо, в якім є нападнута конкретна особа, мало опубліковати. Правда, по минулых скушеностях тому не вірю.

З почливостёв Александер ЗОЗУЛЯК.

Трете засіданя Выбору про народностны меншыны і етнічны ґрупы на Уряді влады СР

14. новембра 2011 на Уряді влады СР у Братіславі было засіданя членів Выбору про народностны меншыны і етнічны ґрупы (дале лем „Выбор“), де Русинів Словеньска заступали: Інж. Ян Липиньский і Мґр. Гавриіл Бескид. Програм засіданя був такый:

1) Привітаня, 2) Схваління програму засіданя, 3) Контроля приятых резолюцій із минулого засіданя Выбору, 4) Інформація підпреседы Выбору із 3. засіданя Рады влады СР, 5) Схваління порядку рокованя Выбору, 6) Схваління додатку ч. 2 Штатуту Выбору, 7) Справа о реалізації дотачного програму Култура народностных меншын 2011, 8) План реалізації споминаного програму, 9) Пропозиція наряджіня влады ч. 221/199 Зб. з., котрым ся выдає список сел, в котрых жытелі, які належать к народностній меншынї, творять найменше 20 % жытелів села; 10) Оціночны справы подля ст. 3, бук. ф) аж г) Штатуту Выбору, 11) Третья періодічна справа о імплементації Европской харты реґіональных або меншыновых языків, 12) Різне: а) Пропозиція закона о фінанцованю култур народностных меншын – обща діскузія, б) Резолюція Выбору міністрів Рады Европы о імплементації Рамкового договору на охрану народностных меншын – обща діскузія, 13) Заклучна діскузія: а) Пропозиція на переменованя СНМ – Музею українской культуры у Свіднику на СНМ – Музей русиньской культуры у Свіднику а СНМ – Музей русиньской культуры у Пряшові на Музей українской культуры у Пряшові (предложыв Мґр. Ян Калиняк, член Выбору), б) Пропозиція на приятя за члена комісії на оцінєваня проєктів і штатной фінанчній помочі про народностны меншыны (предложыв Мґр. Ян Калиняк), в) Пропозиція на виданя заказу евідованя такых обчаньских здружіня на МВ СР, створєваня такых штатных културно-сполоченьских іншті-

туцій Міністерством културы СР і фінанцованя такых проєктів з розпочту Уряду влады СР, **КОТРЫ СУТЬ ЗАМІРЯНЫ НА УКРАЇНІЗАЦІЮ РУСИНЬСКОЙ НАРОДНОСТНОЙ МЕНШЫНЫ НА СЛОВЕНЬСКУ** (предложыв Мґр. Ян Калиняк), г) Пропозиція на переменованя храмів выходного обряду в Централній евіденції Народных културных памяток із „костелів“ на „церькви“ (предложыв Мґр. Ян Калиняк).

Нас інтересовало, як были обговорены і вирішены три підпункты **13) пункту – діскузія**. Пресед Выбору і підпресед влады СР стягнув тоты підпункты зо засіданя, бо їх предкладатель і член Выбору Ян Калиняк зо здравотных причін не міг взяти участь на засіданю Выбору. Мґр. Гавриіл Бескид, наградник члена Выбору за русиньску народностну меншину, высвітлив, же заступать пана Калиняка і же з пунктами **в) і г)** є в повній мірі согласный, пропозицію з підпунктом **а)** стягнув пан Бескид із програму і высвітлив причіны, а к підпункту **б)** мав припоминкы з причіны достаточного чісла незавіслых представителів, членство преставителів Выбору в далшых комісіях поважує за кумулованя можностей впливати окремых людей, што поважує за недемократічне; высловив погляд, же члены Выбору можуть быти участниками засіданя комісії ґрантовой сістемы, але без права голосованя; фінанції з дотачного програму жебы мали быти выужыты на розвой языковой културы на новоствореных русиньских школах, і высловив думку, же НАРОДНОСТЬ, КОТРА СЯ НЕ УЧИТЬ У СВОЇМ МАТЕРИНЬСКИМ ЯЗЫКУ, Є ПЕРЕД ЗАНИКОМ!

(З офіціального запису, котрый зробив директор Секції народностных меншын Уряду влады СР Ласло Юґас і підписав підпресед влады СР і пресед Выбору Рудолф Хмел, выбрав і переложыв зо словеньского до русиньского языка: А. З.)

Наш русинський учитель – юбілант

Доц. ПгДр. Андрій Антоняк, к. н., народився 13. листопада 1941 у русинському селі Калинів (окрес Міджілабірці).

Нянько Андрій був шкільним сільським газдом з прагматичним поглядом на життя. Окремим заняттям займався і столярством а по році 1945, кідь собі купив трактор із влечкою, молотячку і інші машини, стався – в сучасній термінології – „подникателем“, причім своє „подникання“ міг реалізувати лем до 1953, поки му комуністичний режим вшытко не забрав. Но він ся в животі не стратив: вдяка А. Любимови зробив курс на здобуття диплому учителя і пак зачав учителювати в Зубнім, Машківцях, Стаціні, Яловії і Лісковцю. Ёго мати, роджена Січакова, была робітна жена з природнов інтелігенціою, в селі ей знали як добру газдыню і кухарку. Спочатку родичі мали щастя і в тім, же в Міджілабірцях жыла родина Любимовых, котра собі їх облюбила і матери дала роботу пестунки коло своїх дітей.

Першы три роки А. Антоняк ходив до *русской школы* в роднім селі, а по престігованю продовжовав у Зубнім а потім у Машківцях. Середню українську вісімрічну школу абсолював у Гуменнім. На тот період А. Антоняк має тоты найліпшы спомины, бо ёго учителями были способны російскы учителя-емігранты: Др. Мечкіна, Небесный, М. Гомічкова, але і далшы учителя (директорка) С. Гіркова, ей сестра Марія, І. Байцура і іншы. Они знали школярям, яки жыли в інтернаті, прецізно зорганізувати цілоденный програм, главно формов різних кружків. Уж ту А. Антоняк зачав ся интересовати шахом, гров на клавирі, мандолині і устній гармоніці. Ёго способности часто выужывали як музичный допровод дівочого танечного колективу, котрый вела в Гуменнім учителька Марія Гіркова в сполупраці з уж небогов Меланіов Немцовов з Пряшова.

Еденадцятьрічну українську середню школу закінчив цілком успішно в Снині і наслідно наступив на високошкольскы штудії на Філософічну факульту в Пряшові, де штудовав учительство общоосвітных предметів – російський язык і література в комбінації з історію, котры закінчив в році 1965. До року 1971 учив на середній хемічній школі в Світі а по успішнім конкурзі в септембрі того істого року наступив на Педагогічну факульту УПІШ у Пряшові – на катедру російского языка і літературы. Академічний титул „доктор філософії“ (ПгДр.) здобыв на Філософічній факульті УПІШ в Пряшові в році 1976 за ригорозну роботу на тему: *Педагогічны погляды А. І. Герцена в ёго умельцьких творах*; научный титул „кандідат наук“ здобыв в Іштитуті чеськой і світової літературы при ЧСАН у Празі,

де в році 1985 обраїв дізертачну роботу на тему *Російска сатірична журналістика в роках 1905 – 1907*. В тім самім фаху – теорія літературы і історія конкретных народных літератур – російска література габілітовав ся на доцента на ФФ УКФ у Нітрі в році 1999, де выступив із габілітачнов лекціою на тему *Трагедія М. Горького як трагедія Росії* і обраїв габілітачну роботу на тему *Соціокультурна інтерпретація романів М. Шолохова Тихий Дон і Розорана цілина*.

Найдовше робив на Філософічній факульті в Пряшові, де поступно ся став одборным гарантом дакількох студійных програмів, аж поки не пішов на пенсію із катедры російского языка і літературы. Почас діяельства на ФФ ПУ был опонентом або членом габілітачных і інавгурачных комісій нелем у Пряшові, але тыж на УКФ в Нітрі і на Масариковій універзіті в Бырні. Почас научной приправы абсолював і дакілько языковых курсів у Москві а двараз был на научній дакількомісячній стажі в Москві на Філософічній факульті Штатной універзіты М. Ломоносова, де ся формовав під веджінем визначных російских ученых і високошкольских учителів.

Попри учительській і научній роботі все мав час на „гоббі“, котрым жертвовав вольный час. Не є то чоловік, котрый знає „ніч не робити“. Все ся сполігав сам на себе і навчив ся респектовати других. Набыв пересвідчіння, же мусить быти к собі барз нарочный і некомпромісний.

При своїм визначнім животнім юбілею заспоминав собі і подяковав людем, котры му помогли при одборнім рості. Был то передовшыткым доц. ПгДр. Всеволод Сато, к. н., з Іштитуту чеськой і світової літературы при ЧСАН у Празі (школитель), проф. В. Сватонь, др. н., з того істого іштитуту, як і проф. ПгДр. Андрій Червеняк, др. н., з Філософічній факульту УКФ в Нітрі, проф. ПгДр. Іво Поспішіл, др. н., з ФФ Масариковой універзіты в Бырні, але окреме собі цінить поміч проф. ПгДр. Веры Жемберовой, к. н., з ФФ Пряшівской універзіты.

В школьских службах одробив Андрій Антоняк скоро 45 років, почас котрых ся занимав главно такыма предметами: історія і культура Росії, теорія російской літературы, вступ до теорії літературы, російска література 20. ст., вів выберовы лекції і семінары на тему Соціокультурна інтерпретація російской літературы. Главныма дісціплінами ёго педагогічній і бадательской работы была російска література 20. стороча і теорія літературы, яким присвятыв домінантну увагу.

Почас свого діяельства на катедрі російского языка і літературы в Пряшові выдав три монографії: *Соціокультурна інтерпретація романів Михайла Шолохова (Тихий Дон, Розорана цілина)* (Пряшів: MONOCON, 1998, 187 с.), *Соціокультурна інтерпретація умельцького тексту* (Пряшів, 2005, 132 с.) і *Російска література 20. стороча I*. (Пряшів, 2007, 163 с.). Окрем того написав три високошкольскы учебники про практичну методічну потребу на семінарах, опубліковав капітолы в одборных книжных публикаціях і понад 70 научных штудій в научных рецензованных і неречензованных умельцьких часописах і зборниках дома і за границями, активно брав участь на домашніх і заграничных конференціях, сімпозіумах і світових конференціях русістів. Был едітором дакількох зборників, котры выдавала ёго катедра. За другу уведжену монографію здобыв Ціну декана факульту. **Послідні штири роки учить теорію літературы студентів русинского языка і літературы на Іштитуті русинского языка і культуры Пряшівской універзіты.**

На многая і блага я літ!

–р- фотка: А. З.

Іштитут русинского языка і культуры
Пряшівской універзіты в Пряшові

вас позывать на

STUDIUM CARPATO- RUTHENORUM 2012

третій річник Міджінародной літній
школы русинского языка і культуры

10. 6. – 1. 7. 2012

Курзы русинского языка,
історії і етнографії карпатських
Русинів ведуть в англійськым
і русинськым языку

Лекторы:

Проф. Др. Стефан М. Пю (Врайтська штатна універзіта, США)

Доц. ПгДр. Анна Плішкова, ПгД. (Пряшівска універзіта)

ПгДр. Кветослава Копорова (Пряшівска універзіта)

Проф. Др. Павел Роберт Маґочій (Торонтська універзіта, Канада)

Мґр. Валерій Падяк, к. н. (Выскупный центр карпатістики, Ужгород, Україна)

Асоц. проф. Патріція А. Крафчік (Евыргрінська штатна універзіта, США)

Мґр. Ян Калиняк (екстерный сполупрацовник ІРЯК ПУ)

Далшы інформації і пригласка:

www.unipo.sk/pracoviska/urjk/1/LS3; www.c-rs.org

Приголосити ся мож до 1. марца 2012

19. річник Віфлеємского вечора у Свіднику

11. декабря 2011 в Домі культуры у Свіднику Окресна організація Русинской оброды у Свіднику, котра є колективным членом Словенской асоціації русинских організацій із центром у Пряшові, в інтересі захраны і розвоя материнского русинского языка і традицій Русинів уж 19-ый раз зорганізувала **Віфлеємский вечер**, того року – в сполупраці з Піддукляньскым освітнім центром і містом Свідник. Акцію, яка є єдиным русинськым концертом такого тіпу на Словенську, фінанчно підпорив Уряд влады СР з програму Культура народностных меншын 2011. Реалізації проекту помогли і спонзоры: **Петро Піліп і Інж. Михал Гомза**, котрым щіро дякуєме. Дякуєме і вшыткым учителям, котры і того року ся анґажовали і приправили выступліня своїх школярів у русинськым языку. В концерті брало участь **172 выступаючих (!) і ведучих колективів із умельцькой, матерьских і основных школ міста Свідник, як і фолклорный колектив Маковічка з музичнов, співацьков і танечнов ґрупами.**

І тот рік у переповненій салі з веце як 300 позерателями звучали співанкы, вінчованя і колядки в русинськым языку. **Тот успішний концерт з довгорічнов традиціою, на який каждорічно приходить велике множество людей, буде на будучій рік ославлёвати 20 років**, і віримо, же за рік зась буде презентовати одношіня к русинському языку і народным традиціям учителів і школярів в матерьских і основных школах. Мы організаторы приділяме тій акції велику позорность і уж в тім часі зачінаме помалы з приправов юбілейного річника.

Хрістос раждаєт ся! Славиме Єго!

Мґр. Мілош СТРОНЧЕК,
председа ОО РОС у Свіднику і учитель русинского
языка на ЦОШ св. Юрія у Свіднику

• Двоє визначні Русини: професор Торонтської університету П. Р. Магочій (справа) і директор ужгородського „Видавництва Падяка“ – В. Падяк стрітилися з председом Меджлісу кримско-татарського народу М. Джемільєвом (всередині).

Карпатські Русини і кримські Татари: два народи – єдна судьба!

Представителі карпатських Русинів – учений, професор Торонтської університету, академік Павел Роберт Магочій і директор ужгородського «Видавництва Падяка», учитель Інституту русинського язика і культури Пряшівської університету у Пряшові, кандидат наук Валерій Падяк 5. – 8. децембра 2011 навщивили Меджліс кримско-татарського народу в Сімферополі і стрітилися з председом Меджлісу, знамым обранцем прав Мустафом Джемільєвом, а тьж із представителями інтелігенції і духовенства кримскотатарського народу.

Як і карпатські Русини/Лемки в Польску, почас року 1944 кримські Татари сталінсков владов СССР были без причіны депортованы зо своїх історичных земель на Кримскім півострові і распорошены на теріторії пятєх советських азійських републік. Лем в часі краху тоталіты кримским Татарам было доволіно вернути ся на свої історичны землі, але і дотеперь тот проблем не є цалком дорішений. Кримскотатарські переселенці часто зіставають на Кримі самы зо своїма проблемами; остро стоїть вопрос ксенофобії, освіти в роднім языку, будованя матерських і основных школ, як і высокых школ, не бісідуючі уж о тяжкых (даколи страшных) животных условіях людей, які ся вернули на отчизну і мусять „боєвати“ з містнов владов, яка собі желать ростягнути процес закоріненя того етніка на своїх етнічных теріторіях на максімально можный термін. О тім ся говорило почас стріч з представителями кримскотатарського народу – у Сімферополі, Бахчисараю, Євпаторії, Старім Кримі, Карасубазарі (Білогорську) ітд. Почас тых стріч у Меджлісі з преседом Мустафом Джемільєвом і ведучім одліня вонкашніх односин Меджлісу Алі Хамзіном, у Сімферополю – зо заступцем директора Републіковий кримскотатарської бібліотеки І. Гаспринського п. Лейлеєв Кадиоров і історіком кримскотатарської літературы Наріманом Абдулваповом, у історичнім главнім місті Криму Бахчисараю – з директором-заснователем недавно отвореного Кримского історичного музею «Ларішес» Гулівером Алтином, причім ся підкресльвала сполочна історична судьба карпатскорусинського і кримскотатарського народів у XX. – XXI. сторочах. Конштатовало ся, же тоты два народы днесь в Україні суть двома найвекшыма (по Росіянах), боюючіма в Україні за свое місце під сонцем. (При Русинах все іщі актуальным є вопрос узнання народности «Русин»). Притім обидва народы мало знають о собі, хоць маме ся чому приучіти од себе. (Унікальным є скушеность функціонованя Меджлісу, який представлять кримскотатарський народ перед централнов і кримсков владов). На знак почливости ку кримскотатарському народу П. Р. Магочій і В. Падяк подаровали почас стріч дакілько екземларів «Енциклопедії історії та культури карпатських русинів» і книгу «Народ нівідки: Ілюстрована історія карпатських русинів». Лідер кримських Татарів Мустафа Джемільєв, приймаючі дарунок-енціклопедію, высловив свій давный сон – мати подобну енциклопедію, яка бы репрезентовала в Україні історію і культуру єго народу. П. В.

Красна книжка про русиньскы діти

Мґр. Квета Галасова, роджена Мороховічова, понукать про найменшы діточкы пригорща ілюстрованых гаданок під назвов – **Камаратя спід зеленого дуба і белавого неба**.

Авторка ся народила 20. апріля 1946 в Мості (Чеська република). Її коріня сягать до русиньского села Пчолине, Сниньского окресу. Ту выходила пять клас початковой школы, другый ступень ОШ выходила в Снині, де пізніше зматуровала на Середній общоосвітній школі (СОШ). Магістерський титул здобыла на ФФ Універзиты Павла Йозефа Шафаріка в Пряшові. Постґрадуалны штудії абсолвовала на Факулті журналістики Карловой універзиты в Празі.

Наслідно была редакторков Прешовских новин, Україньского штудія СРО в Пряшові, Нашых новостей. Свої статі публікувала і в таких прінтових медіях, як Выходословеньскы новины, Нове життя, Глас люду, Функціонарка. Цілый свій професійный живот присвятила новинарській роботі. Писати не перестає ани на пензії. Вже дакілько років пише по русиньскы, своїм материньским языком, а свої роботы публікує, главно в Народных новинках під меном **Квета Мороховічова Цвик**. Дотеперь ей вышла книжка поезій **Думкы і тужбы** (Пряшів: Русин і Народны новинкы, 2010). Авторка є членков Сполку русиньских писателів Словеньска і членков Літературного клубу Генерации при Бібліотеці Антона Бернолака в Новых Замках.

СТИШКОВА книжка гаданок Кветы Мороховічовой Цвик має доповнити полічку дїтських книжочок, котрых з продукції сучасной русиньской літературы є іщі все мало. Бо праві ту ся кладуть фундаменти,

о котры ся операть і материньска бісїда, з якої цілый живот черпаеме животодачну мязгу. Тькать ся то главно наймолодшой генерации, т. є. діточок передшкольского віку, про котры в єдній лінії з текстом книжки стоять ілюстрації майстеркы пензля. В нашій книжці **Камаратя спід зеленого дуба і белавого неба** буквы, слова, речіня суть доповнєваны прекрасныма образками, котры намалєвала реномована авторка **Юлія Єґорова Роґова** з України.

Книжка гаданок ний буде милым сполочником Ваших діточок і їх добров камаратков.

Выдаватель

•••

Мілы діточкы, важены родічі!

Діти передшкольского віку – котрым є тотя книжочка в першім ряді адресована – іщі не знають самы чітати, але в книжках з образками люблять листовати, зато думам собі, же і тоту книжочку, прекрасно ілюстровану пані малярьков з України, собі з радостєв попозерають і облюблять. А вы, милы родічі, їм тых пару рядків прочітайте. Своім діточкам тым поможете, абы писане слово, котре з вашов помочов ся стане говореным словом, прияли за своє, подумали над ним і з помочов невычерпной дїтської фантазії збогатили ся новыма знаньями.

Я пересвідчена, же їх здогадаете, чім властно зробите важный крочік у своїм молоденькім животі. Обявите ся на першім ґарадічіку на пути за науков, за спознаванєм світа навколо нас, котрого сьме неділимим частков. Кажду хвілю ся стаєте старшыма, мудрішыма...

**Ваша авторка,
Ваша тета Квета**

НАРОДНІ НОВИНКИ

Выдавать **Русин і Народны новинкы**. Шефредактор: Мґр. Александер ЗОЗУЛЯК, редакторка: ПґДр. Кветослава КОПОРОВА, языкова редакторка: доц. ПґДр. Анна ПЛІШКОВА, ПґД. Adresa: **Ludove noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR**. Tel.: 0905 470 884. Реґістрачне ч. **EV 327/08, МІС 49 438**. Предплатне на рік € **8,50** €. Опублікованы погляды дописователів не мусять быти згодні з поглядами редакції.

Адреса новинок на інтернеті: www.rusynacademy.sk,
<http://narodny-novynky.presov.sk>, E-mail: rusyn@stonline.sk

Rusín a Ludové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
D+2
VsRP - 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2